

مذکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز پنجشنبه (۲۲) اردیبهشت ماه ۱۳۳۹

فهرست مطالب :

مربوط به اقدامات دولت و قطعنامه شورای امنیت در مورد بحرین .
۲ - طرح و تصویب اقدامات دولت مذکور در گزارش تقدیمی در مورد قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد راجع به بحرین و ابلاغ بدولت - ختم جلسه

۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل
۲- تصویب صورت جلسه
۳- بیانات آقای دکتر خلعت‌بری و تقدیم گزارش

مجلس ساعت نه و بیست دقیقه صبح بریاست آقای عبدالله ریاضی تشکیل گشتید

حضرت مهندس برومند - پردلی - بیستار حکیمیان
۲- تصویب صورت جلسه

۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل
رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود.

(شرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه آقایان:

۳- بیانات آقای دکتر خلعت‌بری و تقدیم گزارش عزبوط به اقدامات دولت و قطعنامه شورای امنیت در مورد بحرین

دکتر امین - دکتر آصفندیاری - پرویزی - شهرتستانی
دکتر حبیب‌اللهی - خانلر قراچورلو - بهادری - بانوی بزرگ‌نیا -
روحانی - نامنی - مسعودی - دکتر المونی - صدیقی زاده -
مهندس اخوان - دکتر غنی - تهرانی - مهندس ارفع -
کاسمی - دکتر مدنی - مهندس یارمحمدی - مهندس جلالی
نوری - دکتر وفا - مهندس معینی - دکتر صیائی - دکتر
کفائی - دکتر رضوانی - دکتر درودی - بانوی بیاح سیمی
عباس میرزائی - جهانشاهی - حبیبیاری پور - مهندس برزبر
بهبودی - مهندس غفائی - دکتر قهرمان - مهندس معیری -
دکتر موثقی - دکتر مهدی - دکتر سبزوئی - دکتر آذرفر
سلیمانی ناشانی - حیدر سائبی - اجازقی

غائبین بریض - آقایان :

معمری - مهندس مومچندی - ...

بداند بکار ببرد همچنین به استحضار رسید که هرگاه نتیجه تحقیقات سازمان ملل متحد به تأیید شورای امنیت برسد دولت ایران آنرا محترم خواهد شمرد اینک بطوریکه نمایندگان محترم استحضار دارند نمایندگان اعزامی دبیر کل سازمان ملل به بحرین گزارش خود را درباره تمایلات اهالی بحرین بدیگرکلیت تسلیم نموده و این گزارش در جلسه مورخ ۲۱ اردیبهشت ماه دوشنبه گذشته از طرف شورای امنیت طی قطعنامه‌ای که به استحضار میرسانم تأیید شد متن تأیید شده قطعنامه :

با توجه بنامه مورخ ۲۸ مارس دبیرکل سازمان ملل متحد بشورای امنیت . با توجه به نظرات نمایندگان ایوان و انگلستان که ضمن نامه‌های آنها در تاریخ ۹ مارس ۱۹۷۰ و ۲۰ مارس ۱۹۷۰ به ترتیب بدیگرکلیت سازمان ملل متحد تسلیم شده است :

۱ - گزارش نماینده شخص اوتانت که ضمن یادداشت دبیرکل در تاریخ ۳۰ آوریل ۱۹۷۰ بین اعضای شورای امنیت توزیع شده است تأیید میشود .

۲ - از نتیجه گیری و استنباطات گزارش بخصوص اینکه اکثریت قاطع مردم بحرین آرزو مند استقلال و تعیین سر نوشت خود در کمال آزادی هستند و میخواهند بعنوان يك دولت خودمختار و حاکم درباره آینده روابط خود با دولتهای دیگر تصمیم بگیرند، استقبال میشود .

اینک با توجه به اینکه گزارش نماینده دبیر کل درباره تمایلات مردم بحرین به اتفاق آراء مورد تأیید شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار گرفته است . دولت نیز پیرو گزارش مورخ نهم فروردین ماه ۱۳۴۹ نتیجه اقدامات مزبور و قطعنامه شورای امنیت را جهت تأیید به استحضار مجلس محترم شورای ملی میرساند .

۴ - طرح و تصویب اقدامات دولت مذکور در گزارش تقدیمی در مورد قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد راجع به بحرین و ابلاغ به دولت

رئیس - گزارش دولت مطرح است قرائت میشود .

(شرح زیر خوانده شد)

ساحت مقدس مجلس شورای ملی

بطوریکه نمایندگان محترم بخاطر دارند در جلسه مورخ نهم فروردین ماه ۱۳۴۹ آقای وزیر امور خارجه گزارش

اقدامات دولت را در مورد بحرین به استحضار مجلسین رساندند .

در گزارش مزبور اشعار شده بود که دولت شاهنشاهی ایران از دبیرکل سازمان ملل متحد تقاضا کرده است که مساعی جمیله خود را برای کسب تمایلات واقعی مردم بحرین نسبت بسرنوشت خود بهر نحوی که مقتضی بداند اعمال نماید .

در گزارش آقای وزیر امور خارجه همچنین تصریح شده بود که هرگاه نتیجه تحقیقات دبیرکل سازمان ملل متحد به تأیید شورای امنیت برسد دولت ایران نیز مفاد آنرا محترم خواهد شمرد .

اینک بطوریکه نمایندگان محترم استحضار دارند نماینده اعزامی دبیرکل سازمان ملل بحرین گزارش خود را درباره تمایلات اهالی بحرین به دبیرکل سازمان تسلیم نموده و این گزارش در جلسه مورخ دوشنبه ۲۱ اردیبهشت ماه ۱۳۴۹ (برابر ۱۱ ماه مه ۱۹۷۰) از طرف شورای امنیت طی قطعنامه‌ای بشرح زیر تأیید شده است :

۱ - با توجه به نامه مورخ ۲۸ مارس دبیرکل سازمان ملل متحد بشورای امنیت . با توجه به نظرات نمایندگان ایران و انگلستان که ضمن نامه‌های آنها در تاریخ ۹ مارس ۱۹۷۰ و ۲۰ مارس ۱۹۷۰ به ترتیب بدیگرکلیت سازمان ملل متحد تسلیم شده است :

۱ - گزارش نماینده شخص اوتانت که ضمن یادداشت دبیرکل در تاریخ ۳۰ آوریل ۱۹۷۰ بین اعضای شورای امنیت توزیع شده است تأیید میشود .

۲ - از نتیجه گیری و استنباطات گزارش ، بخصوص اینکه اکثریت قاطع مردم بحرین آرزو مند استقلال و تعیین سر نوشت خود در کمال آزادی هستند و میخواهند بعنوان يك دولت خودمختار و حاکم درباره آینده روابط خود بادولتهای دیگر تصمیم بگیرند، استقبال میشود .

اینک با توجه به اینکه گزارش نماینده دبیرکل درباره تمایلات مردم بحرین به اتفاق آراء مورد تأیید شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار گرفته است ، دولت نیز پیرو گزارش مورخ ۹ فروردین ماه ۱۳۴۹ نتیجه اقدامات مزبور و قطعنامه شورای امنیت را جهت تأیید به استحضار مجلس محترم شورای ملی میرساند .

نخست وزیر

قائم مقام وزیر امور خارجه

امیر عباس هویدا

عباسعلی خلعتبری

رئیس - نسبت به گزارش دولت نظری نیست؟ آقای پزشکپور بفرمائید .

پزشکپور - همکاران گرامی، از نهم فروردین ماه تا کنون بحث و بررسی نسبت به یکی از مهمترین مسائل ملی ما در مجلس شورای ملی در جلسات متعدد مورد رسیدگی است و در این جلسه دولت گزارشی را که در مورد جدائی بحرین و با به بیان توجیهی که در مورد به شورای امنیت شده است استقلال بحرین، استان چهاردهم میهن ما، عنوان کرده است با اطلاع و آگاهی همکاران گرامی خانها و آقایان رسیدنکنه‌ای که حائز اهمیت است این است که گزارش دولت مبتنی است بر قطعنامه صادره از شورای امنیت سازمان ملل و قطعنامه صادره از شورای امنیت بستی است بر گزارش فرستاده دبیرکل سازمان ملل ، بطوریکه جملات و فرازهای قطعنامه بطور صریح اظهار نظر کرده است نسبت به محتوای گزارش نماینده اوتانت بنا بر این بجا و مقتضی بوده که این گزارش که مستند و مستمسک شورای امنیت برای، بهر حال، تأیید جدائی قسمتی از سرزمین ماهست میان نمایندگان مجلس توزیع می شد تا با توجه به قسمت‌های گوناگون این گزارش در یکی از مهمترین و حساس ترین مسائل مزبور به تاریخ و وطن خود بررسی میگردیم علی ایحال تا آنجائی که متن این گزارش در روزنامه هادرج و منعکس شده است بررسی هائی شده است از طرف گروه پارلمانی بان ایرانیست که جهات و دلایل مخالفت گروه پارلمانی بان ایرانیست را با گزارش دولت و در نتیجه آنچه که بعنوان مصوبه شورای امنیت و بعنوان پایه و اساس برای تجزیه این گوشه از سرزمین ما مطرح شده است بعرض خواهم رساند بدیهی است که در این نکته جای هیچ تردیدی نیست که همه خانها و آقایان در این مورد هماهنگی دارند که وضعی که برای بحرین باین کیفیت پیش آمده است در نوع خود يك وضع کاملاً استثنائی است چه از نظر برنامه‌های مربوط به میهن و ملت ما و چه از نظر نوع خودش نسبت به برنامه هائیکه در سطح سیاست جهانی و بین المللی اجرا شده است بنا بر این می‌بایست که باین دقت و بردباری بررسی بشود و من می‌پردازم به بحث و بررسی نسبت به گزارش نماینده آقای اوتانت گزارشی که می‌خواهد از نظر موازین و مقررات بین المللی بعنوان يك مستند و يك سند بین المللی برای تجزیه قسمتی از وطن ما باشد گزارشی که دولت بر اساس آن

گزارش را تقدیم مجلس کرده است و تأیید مجلس شورای ملی را می‌خواهد در واقع برای تأیید مفاد آن گزارش است بنا بر این باید که این گزارش دقیقاً مورد بررسی قرار بگیرد و وقتی این گزارش را بررسی کنیم خواهیم دید که این گزارش جدا از نظر ضوابط حقوق بین المللی چه از نظر مقررات و سنت‌های بین المللی و جدا از نظر آن قواعد و قوانین که بهر حال پایه و اساس است برای بررسی نظرات مردم در هر محیط دارای اعتبار نمی‌تواند باشد (دکتر طالع - صحیح است) نسبت به سایر مسائل در ضمن توضیحاتی که بدنبال طرح استیضاح گروه پارلمانی مطرح شد مسائلی را عرض کردم نظرات گروه پارلمانی بان ایرانیست را بخصوص باستناد گزارش‌های دولت که با دقت لازم جمع‌آوری شده بود و همانطور که عرض کردم در نسوع خودگردآوری و بیمانندی از دلایل قاطع و متقن نسبت به حاکمیتی چون و چرایی که ملت در مورد گوشه‌ای از سرزمین خود می‌باشد بعرض مجلس شورای ملی رساندیم و این نکته را عرض کردم که بهر حال این حاکمیت ملی قابل تجزیه و تفکیک نمیتواند باشد اما باین وجود آنچه بخصوص استیضاح بان انگاه داشت گذشته از آن مطالب این بود که نحوه‌ای که از طرف دولت اتخاذ شده است برای کسب نظرات مردم بحرین برای کسب تمایلات مردم بحرین نحوه‌ای نیست که بتواند موجباتی را فراهم کند که آنها با برخورداری از حقوقی که بموجب مقررات جهانی مقررات محلی هر آسانی برای اظهار نظر آزادانه خود دارد برخورداری باشند و در نتیجه با آن نحوه‌ای که اعمال و اجرا میشود تمایلات واقعی مردم بحرین که لامحاله عبارتست از زندگی کردن با ملت ایران ، زندگی کردن با مادر بزرگ وطن بیان و ابراز بشود (نمایندگان بان ایرانیست - صحیح است) متأسفانه گزارشی که بیان شد يك چنین واقعیت تلخ و اندوهباری را با خود داشت و سرپای گزارش تقدیمی نماینده اوتانت و در نتیجه گزارشی که بشورای امنیت تقدیم شده است دلالت بر نقض این حقوق مسلم انسانها دلالت بر نقض این اصول بین المللی و نیز دلالت بر نقض اصل حاکمیت ملی و دلالت بر عدول از این موازین کلی دارد که عرض کردم و حال يك يك می‌پردازم از این دیدگاه به بررسی گزارش نماینده اوتانت در مقدمه گزارش چنین می‌گوید که از سازمان ملل متحد درخواست

میشود نماینده‌ای از جانب شخص دبیر کل سازمان برای تعیین و تمایز خواست ساکنان بحرین به آن سرزمین اعزام نماید بنابراین میبایست نحوه اقداماتی که اعمال میشد روشی که از طرف نماینده اوتانت اعمال میشد به کیفیت باشد که خواست و تقاضا و تمایلات مردم بحرین را احراز کند حال به بینیم این آقای نماینده سازمان ملل متحد چه کیفیتی و در چه شرایطی عمل کرده است؟ مسئله مهم و اساسی این هست آنچه که گروه پارلمانی بان ایرانیست گذشته از آن مسائلی بر روی آنها مؤکداً استاد و موکداً ایستاده است این است که ما به بینیم بهر حال چه موجباتی فراهم شد برای اینکه مردم این گوشه از وطن ما بتوانند آزادانه نظرات خود را ابراز کنند؟ و به بینیم آیا نحوه‌ای که اعمال و اجرا شده و در گزارش نماینده اوتانت منعکس است احراز کننده خواست مردم بحرین هست یا نیست؟ آنوقت اگر احراز شد که چنین نحوه و طرز کاری نمیتواند احراز کننده تمایلات مردم بحرین باشد بنابراین چنین گزارشی نمیتواند یک مستند قانونی از نظر حقوق بین المللی برای اتخاذ چنین تصمیمی از ناحیه شورای امنیت و تقدیم گزارش دولت باشد نکته‌ای که قبلاً عرض کردم و اینجادر این مورد هم باز تکرار میکنم این است که در این تردید نیست آن محیط و آن نظامانی که در مجمع الجزایر بحرین مستقر بود و نماینده اوتانت در آن شرایط برای کسب نظرات مردم بحرین باین گوشه از وطن ما رفت نظامانی بود که بنابه گزارش های دولت و از جمله گزارشی که درنهم فروردین ماه در مجلس شورای ملی مطرح شد زائیده از استعمار انگلیس بود (صحیح است) یعنی استعمار انگلیس بیش از یکصد سال در این گوشه از وطن ما مستقر شد عوامل خود را مستولی کرد سازمانها و پایگاههایی بوجود آوردند زائیدانی را برای بازنجیر کشیدن ایرانیان ایجاد کرد اقدامات ضد ایرانی به نحو وسیع انجام داد بطوریکه اعلامیه شجاعانه وزارت خارجه در سال گذشته بود که گفت با دو عامل زور و تزویر استعمار انگلیس این ناحیه از سرزمین ما را از وطن ما را به بنجیرهای جدائی و برودگی کشیده. نماینده اوتانت در چنین شرایطی بد چنین سرزمینی رفت برای اینکه نظرات و تمایلات مردم بحرین را استفسار یا استخبار بکند بدیهی است قبل از هر چیز وجود آن سلطه استعمار وجود این سازمانهای استعماری در سرزمین بحرین

هر نوع تصور وجود محیط آزاد را برای کسب نمایانی که بتواند مینا و بادهای قانونی و حقوقی برای جدائی بحرین باشد از بین میبرد (نمایندگان بان ایرانیست - صحیح است) این البته نه تنها در مورد بحرین است دوستان بسیاری اینجا تشریف دارند از اعضای محترم دولت و نمایندگان مجلس شورای ملی که در امور حقوقی در حقوق بین الملل و در مسائل مختلف آگاه و وارد هستند و این اصل، اصل احراز تمایلات را در سرزمین های استعمار شده و بیان تمایلات مردم یک منطقه‌ای را که زیر نجرهای یکمصد ساله استعمار هست این را هیچک از موازین بین المللی نمی پذیرد پس آقای نماینده اوتانت در یک چنین شرایطی به بحرین رفت خوشبختانه گزارش نماینده اوتانت سر ابدالات دارد بر اینسکه در چنین شرایطی و در زیر سایه شوم و سنگین این سازمانهای زاده استعمار و سالب آزادی مردم بحرین اقدامات خود را دنبال کرد تمامی قسمت های مختلف گزارش ایشان دلالت بر این معنادار و من مطالبی که عرض میکنم عیناً از آن قسمتها و فسرانهائی است که این آقای ایتالیائی در گزارش خود منعکس کرده است ایشان وقتی نحوه احراز تمایلات مردم بحرین را میخواهند بیان کنند باین کیفیت گزارش میدهد و در گزارش خود مینویسد در این مورد فهرستی باینجانب داده شد و این فهرست که در اختیار من قرار گرفت حاوی نام سازمانها و مؤسسات بحرین بود و من میبایست از این فهرست عواملی را برگزینم که برای تحقیق نام نمودار تمایلات و نظر کلی مردم بحرین باشد پس معلوم است وقتی که ایشان حرکت کرده برود به بحرین بنابه صریح گزارش خودش یک فهرستی بایشان داده شده از وضع سازمانها و مؤسسات برای اینکه کسب نظر بکند و تمایلات مردم بحرین را احراز بکند خیلی جالب است همکاران گرامی در قسمت های دیگر این گزارش اگر مطالعه کرده باشید میرسید بدانیکه این سازمانها و مؤسسات از چه قبیل سازمانها و مؤسسانه است و کاملاً نشان داده می شود که مؤسسات و سازمانهایی است که وابسته حکومت دست نشانده انگلیس در بحرین بوده است (صحیح است) البته عرض کردم اگر اصل گزارش خلاف این است چون متأسفانه در اختیار مجلس شورای ملی قرار نگرفته است و این گزارشی است که عیناً در روزنامه منعکس شده و من به استناد آن دارم مطالبی را عرض میکنم پس ایشان با فهرستی که گرفت حرکت کرد به بحرین در یک چنین شرایطی که برود

و از نمایندگان این نوع سازمانها و مؤسسات پرسید که آیا میخواهند با وطن خود زندگی کنند یا نه آیا میخواهند جزئی از سرزمین مادر بزرگ خود، ایران باشند یا نه؟ خوب این پرسش پیش می آید که این فهرست را چه مقامی در اختیار این آقای نماینده اوتانت قرار داده و آن چه مرجعی بوده که معلوم کرده باید نظرات مردم بحرین بدلالت گزارش نماینده اوتانت از انجمنهای شهر از هیئتهای اوقاف از انجمنهای بهداری از مؤسسات مشابه دیگری که بدلالت و بصراحت گزارش وابسته باصلاح دولت غاصب بحرین بوده اند از آنها پرسش شود که آیا موافقت با ماندگی کنند یا خیر؟ ایشان در گزارش خود ذکر میکنند که بمن اطمینان داده شد آنجا آزادی کامل خواهد بود و مراجعه کنندگان بمن از عواقب وخیم مراجعه بمن در امان خواهند بود این صریح گزارش است و نکته بسیار جالبی است یعنی لافل حتی از نظر ایشان که نماینده شخص دبیر کل سازمان ملل بوده است و میخواهد ضمانت کند به بحرین به جبهاتی، بهمان جهت که عرض کردم طبیعی است هر کس جز این فکر نمیکند این بیم وجود داشته که مبادا بکیفیتی باشد که حتی اگر کسی به ایشان مراجعه کند دچار عواقب وخیم بشود لافل یک سلسله جهات و دلایلی وجود داشته که آن بیم و نگرانی بوجود آمده مسئله این است که برای این بیم بردن آن جهات و دلایل که حتی ذهن نماینده سازمان ملل را تا این حد نگران میکند چه اقدامی شده؟ از طرف همین مرجع بین المللی چه اقدامی شده است؟ بیگمان هیچ.

دکتر حکیم شوشتری - راهی پیش بینی میفرمودید

که اگر آنطور میشد بهتر بود.

عباس میرزائی - این سئوالات را قبلاً در زمان

استیضاح مطرح کردید و از طرف دولت هم جواب داده شد.

پزشکپور - من فکر میکنم در زمان استیضاح مطلقاً

گزارش دولت مطرح نبود و این مطالب الآن کاملاً در باره گزارش نماینده اوتانت است بعنوان قطعنامه مصوب شورای امنیت و آن قطعنامه محتوای گزارش دولت است بنابراین در این مورد اقدامی صورت نگرفت و ایشان در چنین محیطی به بحرین رفت اما در همین گزارش ما بمسائل جالبی برخورد میکنیم این مسئله بسیار مهم است این مسئله ای است که بهر حال حل شده است برای ملت ما ولی برای یک بحث و بررسی اساسی میبایست بطور قطع حل بشود ما اگر گاه سخن از

نژاد ایرانی میگوئیم یعنی همیشه میگوئیم، بهیچوجه اینطور نیست که ما دارای اندیشه های نژاد پرستی باشیم ما با هرگونه نژاد پرستی بشدت مخالفیم ما با هر نوع تبعیض نژادی بشدت مبارزه میکنیم (نمایندگان بان ایرانیست - صحیح است) ما هر نوع تبعیض نژادی را در هر نقطه از جهان محکوم میکنیم (نمایندگان بان ایرانیست - صحیح است) (دکتر ناصر بهبودی - جناب پزشکپور همه ملت ایران محکوم میکنند) میدانم، در این تردید نیست ولی گاه متأسفانه در مورد یک بحث و بررسی اساسی و ملی اینطور توجیهاتی صورت میگردد که چنین مسائلی را بیان میکنند و من خواستم از این فرصت استفاده کنم و با اطلاع همکاران گرامی برسانم که بدانید طی ۲۸ سال مبارزه... (دکتر حکیم شوشتری - آقای پزشکپور تغییر عقیده دادید؟) بهیچوجه، ممکن است من دوره خاک و خون را بیاورم و دوره روزنامه ایران نوین را هم بگذارم و بینیم کدام روزنامه تبعیض نژادی و نژاد پرستی را بهر شکل و در هر منطقه کوبیده تا ببینید که ما در آفریقا ویتنام و در هر کجای دیگر هر نوع استعمار را بهر رنگ و شکل که بوده است کوبیده ایم (دکتر حکیم شوشتری - خود بان ایرانیست یعنی نژاد پرستی) متأسفم که چنین توجیه میفرمائید چون این توجیه صحیح نیست بان ایرانیست یعنی نهضت خواستار وحدت، هم آهنگی، یگانگی، همدردی و همدلی هر کس که ایرانی نژاد است و هر کس که وابسته به شاهنشاهی ایران است (حیدر صابئی - فرمایشاتان را بفرمائید تبلیغ حزبی نفرمائید) چون آقای دکتر نکته‌ای را گفتند من خواستم آن نکته را توجیه کنم خوب یادم هست این جمله معترضه را هم عرض کنم که وقتی سه سال پیش مبارزاتی را برای دفاع از هم نژادان کرد در آنسوی مرزها شروع کردیم بعد از مبارزات متوالی سالهای گذشته چنین مطالبی را گفتند و من خیلی خوشوقت شدم آقای دکتر که بهر حال دیدم به اینجا رسید که خوشبختانه این پیروزی بزرگ بدست آمده این آرمان ملی راهمه شناختند و صفحات بسیاری از روزنامه‌های کثیرالانتشار حاوی شعارهایی در مورد کردهای آریائی نژاد شد و ما خوشوقت هستیم و افتخار میکنیم که لافل در این مبارزه سهمی داشته‌ایم پس مطلقاً دیگر در چنین مواردی که این مسائل مطرح میشود انصاف نیست که آنوقت بارقه های جنبش های ملی را در هر لباس باشد و بهر

کیفیت باشد ما بخواهیم بکیفیت دیگری توجیه کنیم اجازه بفرمائید بیش از این در این مورد عراض را ادامه ندهم.

دکتر حکیم شوشتری - خودتان را هم سرور نکویند قاطی مردم بشوید.

دکتر فریور - این دیگر بشما مربوط نیست.

دکتر حکیم شوشتری - من دارم با ایشان صحبت میکنم.

پزشکپور - بهر حال همکاران گرامی در مورد بیک قسمت مهم این گزارش نظرات را جلب میکنم در این گزارش بیک سرشماری استناد شده که در سال ۱۹۶۵ انجام شده هر چند این سرشماری در شرایطی از آن قبیل بوده است که عرض کردم ولی همین سرشماری با خود حقایق بسیار و واقعتهای بسیار و تاکید گاههای بسیار دارد که نشان میدهد این گزارش و نتیجه گیری نماینده اوتانت نمیتواند درست باشد در این گزارش اینطور ذکر میشود که در سال ۱۹۶۵-۷۹ درصد از مردم بحرین، لوزاکنان بحرین، بومی بحرینی بوده اند و در همین جا ذکر شده است که در همان سال ۶/۹ درصد عمانی و مسقطی بوده اند و در همانجا ذکر کرده است که بیش از ۷ هزار ایرانی بوده است سؤال من اینست که بومی بحرینی کیست؟ (دکتر طالع-ایرانی) این ۷۹ درصد بومی بحرینی یعنی کسانی که از ابتدا در بحرین زندگی میکردند کسانی بوده اند که قبل از استیلای استعمار در بحرین بوده اند و به همین دلیل بومی بحرینی خطاب شده اند اینها چه کسانی هستند؟ اینها ایرانی ها هستند که اینک ما نمیتوانیم بگوئیم بومی فارسی ما نمیتوانیم بگوئیم بومی سنندجی اینها همه ایرانی هستند (صحیح است) آن بومی هائی که اینجا نام از آنها برده در این سرشماری ۷۹ درصد بوده اند اینها ایرانیانی بوده اند که در آن منطقه زندگی میکردند ولی این ۷ هزار و خورده ای که شناسنامه دار ندیدند چه کسانی هستند؟ ایرانی هائی هستند که شناسنامه دار ندیدند باز حجات ورنجهای بسیار آمده اند شناسنامه ایرانی گرفته اند ولی این دلالت بر این ندارد که آن ۷۹ درصد دیگر ایرانی نیستند بنظر من این بسیار مسئله مهمی است چرا؟ چون دلالتی را عرض میکنم و نظر همکاران گرامی بخصوص آقای معزی را که بمسائل فرهنگی و محیط نفوذ ادبیات فارسی آشنائی دارند بقیسمتهای دیگری از همین گزارش جلب میکنم که دلالت دازد به اینکه آن ۷۹ درصدی که بعنوان بومی بحرین ذکر شده اند

اینها همان ایرانیها هستند آقای کیچاردی در قسمت دیگری از همین فرازی که عرض کردم که آماری از سرشماری سال ۱۹۶۵ را بیان می کند چنین ذکر میکند تشخیص و تمایز اصالت بحرینی های ایرانی الاصل و بر آورد عده اینها بسیار دشوار است بشهادت منابعی که بهترین مطلعین امر شناخته می شوند این عده را بر پایه تمایلات فرهنگی بویژه مکالمه فارسی در خانه هایشان که نمودار اصالت ایرانی اینها است حداقل ۷ هزار و حداکثر ۹۵ هزار تخمین می زنند (مهندس صائبی - ۹۵۰۰ نفر است نه نود و پنج هزار نفر) (قراچورلو اشتباه چاپی است).

(دکتر فریور - شما چرا اصرار دارید کم کنید) بله اینجا نوشته شده است حداکثر ۹۵ هزار تن اگر اشتباه است از ناحیه ما نبوده این اشتباه ناشی از آن بوده است که همانطور که عرض کردم این گزارش در اختیار مجلس شورای ملی گذاشته نشده علی ای حال در این قسمت من یک نتیجه گیری دیگر میخواستم بکنم و آن مهم است و آن اینست که معلوم است وضع در آنجا بکیفیتی است (عباس میرزائی - بالاخره معلوم نشد که این حساب شما صحیح است یا اشتباه در آمده) آنچه در شماره ۱۴ اردیبهشت ماه ۴۹ روزنامه اطلاعات درج شده است (عباس میرزائی-اطلاعات شما چیست؟) من گزارش نشاننده اوتانت را دارم برای جنابعالی بیان می کنم گزارش دیگری هم دولت در اختیار ما گذاشته است.

عباس میرزائی - آخر شما جغرافی خوانده اید وکیل دادگستری هستید.

دکتر فریور - اطلاع ما این است که بحرین جزئی از ایران است.

عباس میرزائی - من باشما صحبت نکردم با جناب سرور شما صحبت میکنم.

دکتر فریور - این درست است که شما حق دارید هر موقع بخواهید صحبت کنید.

پزشکپور - آقای عباس میرزائی داستان بسیار جالبی شده است هنگامی که یکی از مهمترین و اساسی ترین مسائل ملی ما مطرح است جای تاسف این است که گاه برخی کار و بحث را به این درجه از بائین گرائی می کشند اصطلاح دیگری

نمی خواهم بیان کنم، جدا باید کرد خیلی چیزها داریم می بینم علی ای حال این قسمت از گزارش ایشان دلالت دارد بر اینکه مردم ایرانی و ایرانیان در بحرین و مردم بحرین حتی آزادانه در محیط های دیگر نمی توانند بزبان خودشان یعنی زبان فارسی صحبت کنند بطوری که نماینده آقای اوتانت می گوید ایرانی الاصل ها را باید از طریق مکالماتشان در خانه هایشان که بزبان فارسی سخن می گویند شناخت اینها در چنین شرایطی هستند حق تکلم بزبان فارسی را ندارند و پرتش ما این بود و بحث ما در این باره این است که چگونه در یک چنین شرایطی و یک چنین محیطی که گزارش دلالت دارد تمایلات و نظرات آزادانه مردم بحرین احراز و استنباط می شود (دکتر حکیم شوشتری- آقای پزشکیپور پاکستانی های آنجا هم توی خانه هایشان بزبان اردو صحبت میکنند) حالا ملاحظه بفرمائید این برنامه را نماینده اوتانت چگونه پیاده کرد بر اساس این گزارش و بینیم آیا نحوه پیاده کردن این برنامه میتواند با آن مقدمه گزارش که احراز تمایلات و خواست مردم بحرین باشد تطبیق بکند؟ ایشان و هیئتشان در حدود سه هفته در مجمع الجزایر بحرین میمانند گزارش و آشنائی به وضع جغرافیائی و پراکندگی نیروهای انسانی در بحرین دلالت دارد و آن وضع خاصی که عرض کردم که یک هشتی در مدت سه هفته مطلقاً نخواهد توانست واقعاً بیک بررسی دقیق و عمیق برای احراز نظرات مردم برای احراز نظرات ساکنان منطقه ای مثل مجمع الجزایر بحرین اقدام بکنند پس ایشان از چه راه رفت گزارش دلالت دارد که از چه راه رفت در گزارش بیان میکنند که به نمایندگان گروه های مختلف مراجعه کردم من اسامی برخی از این گروه هائی را که ایشان نام برده است برای همکاران محترم و در این جلسه مجلس شورای ملی قرائت میکنم شوراهای شهرداری، کمیته های دولتی، انجمن های بهداشتی، کمیته های اوقاف، انجمن های هلال سرخ، انجمن های زنان اینها مؤسسات و سازمان هائی بوده است که فهرستی از آنها در اختیار نماینده اوتانت بوده و به چنین سازمان هائی مراجعه کرده است کیفیت این سازمانها و مؤسسات نشان میدهد که همه اینها بنحوی با حکومت باغی شیخ عیسی ارتباط داشته اند اینها بنحوی زیر نفوذ او بوده اند و جالب این است که در همین گزارش به این گروهها اشاره کرده نماینده اوتانت و رابطه این گروهها را با دولت بقول

خودش در بحرین تأیید کرده معلوم نیست آیا ایشان باید میرفت نظر سازمانهای دولتی را استخبار میکرد یا تمایلات مردم بحرین را احراز می نمود؟ ایشان آیامی بایست میرفت نظر هیاتهای اوقاف و انجمنهای شهر را استفسار میکرد که در گزارش حتی منعکس است که حکومت در آن انجمنها دخالت دارد یا نظر مردم را بعد البته در قسمت دیگری از گزارش اشاره میکند که ضمناً اعلام کردم که از مردم بحرین اگر کسانی مایل هستند بمن مراجعه کنند برخی از آن مراجعه کنندگان را هم نام برده است و ذکر میکند که تنها به دو روستا رفتیم و آنجا با کدخداهای ملاقات کردم (دکتر عدل - بیش از این نیست) بیش از این است و به همین کیفیت موارد دیگری را که من از اطالعه کلام در این مورد خودداری میکنم ایشان در گزارش خود بیان میکنند چنین گزارشی نمیتواند بهیچ وجه یک نحوه مستدل مطمئن و منطقی برای استنباط و احراز تمایلات مردم بحرین باشد (نمایندگان بان ایرانیست - صحیح است) جالب اینجاست البته از اطاق تجارت و صنایع بحرین هم ملاقات میکند و نظر آنها را هم بعنوان تمایلات مردم بحرین برای جدائی از لیان عنوان میکند ولی شمارا به خدا آن مواردی را که در اینجا ذکر شده بود این سازمان هائی را که ایشان بدانها مراجعه کرده بود که اگر انجمنهای حکومتی و دولتی است آیا نظرات آنها و تمایلات آنها میتواند پایه ای باشد از برای اینکه مایک حقوق مسلم را نسبت به گوشه ای از وطن خود ندیده بگیریم از جمله سازمان هائی که گفته است و با آنها مراجعه کرده است انجمن زنان بوده ولی در گزارش ملاحظه میکنید که درباره وضع زنان در بحرین کیفیت کار و فعالیت زنان در بحرین چگونه در این گزارش اظهار نظر میکند میگوید نقش زنان غالباً مشهود نیست و آنها بندرت در زندگی عمومی شرکت میکنند با معدودی از زنان مصاحبه شده در حالی که ابتدا گفته بود که از جمله سازمان هائی که به آن مراجعه می کنند یکی انجمن زنان است قسمت دیگر از گزارش دلالت دارد که فقط با معدودی از زنان مصاحبه کرده که لابد دیدن این عکس هائی را که در بعضی از جرائد کلیشه کرده بودند اجتماعاتی را که نماینده اوتانت با آنها مصاحبه میکند از ۴ تا ۵ نفر تجاوز نمیکرد (مسعودی - شما سازمان ملل را قبول ندارید) سازمان ملل را قبول داریم ولی بهیچ وجه این را صریحاً عرض میکنم بهیچ وجه

قبول نداریم که سازمان ملل بتواند هر آنچه که خواست باملت ما بکند بتواند (صحیح است).

مسعودی - بکجا قبول دارید بکجا قبول ندارید.

دکتر طالع - جواب نامه شما را که داده اند قبول داشته باشید.

پزشکشور - ما حاکمیت ملی را بر مصوبات سازمان ملل مرجع می شماریم در قسمت دیگری از گزارش ذکر میکند متأسفانه آنجائی است که این آقای برخلاف واقع چنین بررسی هائی می کند که اکثریت ساکنین بحرین غیر ایرانی هستند ولی در قسمت دیگر گزارش می گوید تقریباً همه ساکنین بحرین با داشتن سنت فرهنگی ایرانی البته بعد از اظهار نظر خودش را می گوید که این مسئله مهم است این قسمت از گزارش نشان میدهد که اکثریت قریب با اتفاق مردم بحرین پیوند خود را با سنت فرهنگ ایرانی حفظ کرده اند و کسی که سنت خود را با پیوند فرهنگ ایرانی حفظ بکند یعنی روح و روان ایرانی را دارد و چنین کسانی هرگز چنین تمایلی را آرزو نخواهند کرد که از مادر وطن جدا شوند و زندگی جداگانه ای داشته باشند (دکتر حکیم شوشتری - دکان بحرین نباید بسته شود؟) جنابعالی مسئله بحرین را دکان می دانید؟ (دکتر حکیم شوشتری - عرض کردم بیک نوع حرفش نباید تمام شود؟ یک قدری واقع بین باشید) عرض کردم فقط متأسفم شما واقع بین هستید که بحرین را دکان می دانید ما اینطور فکر نمی کنیم و سایر همکاران هم فکر نمی کنیم اینطور فکر کنند (دکتر حکیم شوشتری - دکان هست برای عده ای معدود نه برای اکثریت) بنابراین قسمت اعظم گزارش نماینده اوتانت که در شورای امنیت مورد بررسی قرار گرفت و متکوبا به اساس این قطعنامه شد به کیفیتی بود که عرض کردم گذشته از آن دلایل دیگری که قبلاً معروض داشتم با توجه به همین گزارش و با توجه به نحوه ای که در این گزارش بیان و عنوان شده هرگز این گزارش نمی تواند از نظر هیچ مرجعی که واقعاً به عدل و انصاف بین المللی توجه داشته باشد از نظر آثار حقوقی احتمالی آینده سالب حقوق ملت ایران نسبت به قسمتی از خاک و وطن و سالب حق مسلم مردم بحرین برای زندگی کردن با مادر بزرگ میهن ایران باشد (نمایندگان بان ایرانیست - صحیح است) با توجه به

مسائلی که عرض کردم گزارش دلالت دارد که در بحرین حکومتی هست که برنامه های استعماری و تبعیض نژادی و اقدامات ناقض اصول مسلم اعلامیه حقوق بشر را به شدت دنبال میکند (چند نفر از نمایندگان - صحیح است) و نه تنها این گزارش چنین دلالت دارد همه حوادث گذشته اعلامیه های متعدد دولت تمام دلایل مسلم دلالت بر این مسئله دارد که در بحرین آن قسمت از اصول اعلامیه جهانی حقوق بشر که از منضمات منشور ملل متحد است سلب است نقض شده و بررسی نماینده اوتانت با این کیفیت در مجمع الجزایر بحرین در شرایطی بوده که این اصول بویژه اصول مندرج در مواد ۳-۵-۷-۱۹-۲۱ و بالاخره اصل مهم مندرج در ماده ۳۰ اعلامیه جهانی حقوق بشر نقض شده (نمایندگان بان ایرانیست - صحیح است) و چنین ابراز و احراز تمایلاتی نتیجه گیری از چنین احراز تمایلاتی در چنین شرایطی که مردم بحرین در زیر شلاق نقض این اصول هستند نمیتواند هرگز یک نتیجه گیری صحیح و قانونی باشد (فیونن - در سار هم به همین نحو عمل شد) خیر در سار با این کیفیت نبود (مهندس ارفع - بنظر جنابعالی بچه کیفیت عمل میشد صحیح بود؟) میبایست به نقض و سلطه استعمار، بوجود عوامل زائیده حکومت استعمار، حکومت جابرانه عمال مبعوث استعمار در بحرین پایان داده میشد به وسیله همین مراجع جهانی، باید محیط آزاد برای ابراز نظرات مردم بحرین ایجاد میشد باید مردم بحرین در شرایطی آزاد اظهار نظر میکردند باید نماینده اوتانت نظرات آزاد مردم بحرین را میگرفت نه نظر مؤسسات و هیئت های اوقافش را (نمایندگان بان ایرانیست - صحیح است) باید این اقدامات میشد در سار هم به همین کیفیت شد، ما بهیچ وجه مخالف با این مسئله نبودیم چرا چون ایمان داریم که در هر گوشه ای از وطن بزرگ ما در شرایط آزاد و دوزان نقض استعمار اگر اخذ رأی کنند، اخذ نظر کنند، استخبار کنند، جز این نظر نخواهند داد که با ملت ایران و در زیر درفش شاهنشاهی ایران زندگی خواهند کرد (چند تن از نمایندگان - صحیح است) بخصوص در سرزمین و در یک منطقه ای که جزء محدوده ما بوده است به دلالت گزارش دولت میفرمائید آقای مهندس ارفع چه میگردند؟ عرض این بود ما بهیچ وجه مخالف این نبودیم این ستمی بود که این سمت را در مصاحبه دهلی نو شاهنشاه کاملاً با بیان مشخص

زوشن فرمودند که نظرات مردم بحرین کسب شود ولی نظرات مردم بحرین درجه شریلیطی؟ (مهندس ارفع - نحوه عمل را بالاخره فرمودید، تصور یکمان صحیح ولی نحوه عملی و پیاده کردن چه جور باشد فرمودید؟) این دولت بود در مورد توضیح استیضاح سرور دکتر عاملی توضیح دادند که دولت باید اقدام نمیکرد تعدیها تجاوزها ستماکریها شلاقهای ظلم و ستم که برگرداند مردم بحرین کوبیده میشود آنها را در چنین مراجع جهانی مطرح میکرد و نتیجه گیری میشد برای اینسکه این غل و زنجیر از دست و پهای مردم بحرین برداشته میشد جز این مطلبی نیست (صدری کیوان - دولت خیلی عالی عمل کرد) (مهندس ارفع - باید نقض استعمار را از بین می آوردند در دشت و راهمین و آتوق اخذ رأی میکردند؟) علی ایحال همکاران گرامی همان نظریه که در ابتدای سخنمان بیان کردم در این مرحله مطلقاً درباره توضیحات و عرایضی که به آگاهی مجلس شورای ملی رساندم ناظر بدیگر موارد نبود، دیگر موارد توضیح داده شد در هنگام استیضاح از دولت و این بار این گزارشی که مستند به تصمیم شورای امنیت بود مورد رسیدگی و بررسی قرار گرفت علی ایحال با توجه به دلایلی که بیان شد و بسا توجه بدلایلی که در جلسات دیگر معروض شد گروه پارلمانی بان ایرانیست با گزارش دولت که گزارش جدائی یا بقولی گزارش جدائی بحرین است باین دلایلی که عرض کردم موافق نمیتواند باشد و رأی گروه پارلمانی بان ایرانیست در مقابل چنین گزارشی رأی مخالف است (نمایندگان بان ایرانیست - آفرین).

رئیس - آقای خواجه نوری بفرمائید.

خواجه نوری - با اجازه مقام ریاست و همکاران محترم اینجانب در مقابل فرمایشات سرور پزشکشور که البته سرور معدودی هستند و شاید از این باب ادعای خارج از حدود یافته اند مطالبی بعرض میرسانم مقدمتاً باید عرض کنم خدمت ایشان و دوستان عزیز که وطن پرستی و علاقه به سرزمین ایران انحصار بکنفر و دونفر و سه نفر و چهار نفر نمیتواند باشد (احسن است) تمام مردم این مملکت علاقه به این آب و خاک دارند علاقه به تاریخ باستانی ایران دارند و به این میراثشان افتخار میورزند پس برای مرتبه اول و آخر و برای

شروع صحبت به ایشان و دوستانم عرض میکنم که این مطالب را نباید از جهت عوام فریبی بیان کرد بلکه باید با حقایقی که در تاریخ کنونی وجود دارد مراجع شد و مسائل را روی این ضابطه بررسی و راه حل پیدا کرد (صحیح است - احسن است) بنده از مسئله بحرین و موضوع بحرین یک خاطره بسیار تلخی دارم برای اولین مرتبه بطور حاد چه موقع در ایران بیان شده در روزنامه ها منعکس شد در آن موقع موضوع بحرین را عده ای بصورت وطن پرستی ولیکن در باطن برای اینسکه پوست خز بزدی زیر پای ملت ایران بگذارند مطرح کردند حقایق را باید گفت (آفرین) و امروز هم که صحبت از ترک نیروی استعماری بریتانیا در خلیج فارس است (مصطفوی - مطلب همین است) و صحبت از این است که بین برادران مسلمان ساکن خلیج فارس وحدت عقیده و اتحاد بوجود بیاید در اینموقع باز با هر اقدام برادرانه و مشفقانه و بشردوستانه عده ای بعنوان وطن پرستی مخالفت میکنند (صحیح است) من این دو موضوع را بپهلوی هم میگذارم که شما ملت ایران تفاوت کنید که وطن پرست کیست و حقیقت بین کیست و سیاست صحیح مملکت ما در کجاست (عباس میرزائی - جقدر فرق است بین حقیقت گفتن و اظهار بحقیقت کردن) آقای پزشکشور شما صحبت از جدائی بحرین کردید من فکر میکنم این اقدام نه تنها موجب جدائی نخواهد شد بلکه ارتباطهای معنوی ما روز بروز بیشتر خواهد شد نه تنها با این شیخ نشین بلکه با تمام شیخ نشین های خلیج فارس (دکتر فریور - خواهیم دید) و هیچ تردیدی نیست که این استخوان لای زخم ما که سیاست استعماری بوجود آورده بود همه بضرر ملل مسلمان و خاور میانه بوده این حقایق را باید گفت و کنعان این حقایق بضرر مملکت است ایشان بنحوه کسب نظرات مردم بحرین اعتراض کردند ایراد گرفتند اما رویه صحیح چه بوده است؟ (دکتر فریور - همانکه دکتر جلال عبده در آفریقا کرد) رویه صحیح را خود آقای پزشکشور اعلام کردند اگر بخواهیم رویه ایشان را دنبال کنیم می بایستی برادر کشی را آغاز کنیم میبایستی ما در یک ماجرای نظامی و سیاسی خودمان را آلوده کنیم و این مصلحت ملتی نیست که در راه سازندگی پیش میزود و این آرزو و علاقه ملت ایران نیست ملت ایران در راه سازندگی و در راه کار مثبت و صلح جوئی قدم بر میدارد بنده این مطالب را بطور خلاصه عرض کردم ولی چون موضوع، موضوع مهمی است و امروز یک روز تاریخی است و

مذاکرانی که در این جلسه میشود برای فضاوت نسلهای آینده باقی میماند من آنچه از دوستان خود و هم مسلمانان خودم الهام گرفتهام نوشتهام که نهایت امانت را در اینکار بکار بندم (آفرین) و نظرات واقعی دوستان را که از چند روز قبل که بمن این مأموریت را دادهاند منعکس کنم هم مسلمانان خودم هم عقیدههای خودم و من فکر میکنم که این نستی را که قرائت میکنم ترجمان احساسات و افکار آنها باشد (صحیح است) (دکتر فریور - نخوانده میگوید صحیح است) امروز گزارش دولت درباره تحقیقات دبیر کل سازمان ملل متحد و قطعنامه شورای امنیت باستحضار مجلس رسید بطوریکه همکاران ارجمند ملاحظه میفرمایند شورای امنیت با تفاق آراء کمیونسٹ دبیر کل را مورد تائید قرار داده است و آنوقت شما مدعی هستید که با تفاق آراء تمام نمایندگان دولتی که در شورای امنیت شرکت داشتهاند مواد منشور سازمان ملل را نقض کردهاند آیا چنین ادعائی منطقی است (دکتر فریور - وقتی دولت شما موافق آن گزارش بوده دلیلی ندارد آنها مخالفت کنند) این وحدت نظر میرساند که تاجحد دولت ایران در اتخاذ طریقه مسالمت آمیز حل مسئله بحرین راه صحیح و مدبرانه را پیموده است (صحیح است) کشور ما نه تنها در ایشمورد بلکه در تمام مواردی که اختلافات بین المللی بین کشورهای جهان پیش آمده از بدو تشکیل سازمان ملل متحد همواره در تحکیم این سازمان بزرگ جهانی و احترام به منشور ملل متحد و اعلامیه حقوق بشر صمیمانه کوشا و وفادار بوده است (صحیح است) و بدیهی است در جایی که در مورد اختلافات مربوط به بدیگران همواره طریقه مسالمت و قبول توصیههای سازمان ملل را تائید کرده است بطریق اولی در مورد بحرین که ما خود بکطرف اختلاف بودیم اتخاذ راهی غیر از آنچه که اتخاذ شده صحیح و موحد نبود و امروز ما واقعاً خوشوقتیم که دولت با توجه کامل به منشور ملل متحد و احترامی که برای سازمان ملل قائل بوده است گزارش نهایی را بمجلس میدهد و نوید حل مشکل بحرین را که قرنهای دستاویز سیاستهای استعماری شده بود اعلام میدارد (صحیح است) امیدواریم باین همه حسن نیت که دولت و ملت ایران تحت رهبری شاهنشاه محبوب خود در ایشراه بمنصه ظهور رسانیده است نمونه برای عموم کشورهای باشد (صحیح است) و آرزو داریم آنها نیز بجای جنگ و جدال که منهدم سازنده تمدن بشری

رئیس - آقای رامبد بفرمائید.

رامبد - در سیاست خاصه امور بین المللی بهتر است

که نریزاده از حد خوشبین باشیم و نه بدبین بلکه مسائل را با چشم واقع بینی مطرح کنیم (احسن است) یکصد و پنجاه سال قبل در اثر اوضاع زمان و ضعف ایران آرزو و قدرت استعمار بحرین از قلمرو حکومت ایران خارج گردید همچنانکه قسمتهای دیگری از خاک اصلی وطن ما جدا شد (صحیح است) این مرحله اول پرونده مورد بحث است و این خاطره غم انگیز در طول این مدت همچنان باقی بود نه تنها از نقطه نظر اینکه امکان برگشت بحرین در قلمرو حکومت ایران فقط مقدور نبود بلکه طرح حقوق ایران هم در هیچیک از محافل مقدور نگردید همچنانکه نسبت بسایر قسمتها اقدامی ممکن نمی شد (احسن است) توفیق نسبی که در این زمان عاید گردیده این است که بالاخره بر اثر سیاستهای مدبرانه با قبول شدن طرح حقوق ایران در این قسمتی

که از قلمرو خارج شده بود حاکی از حیثیت و قدرت ایران نسبت بگذشته است که باید مورد خوشوقتی هر ایرانی باشد اما تحولاتی که در طول مدت این صد و پنجاه سال شاید هم بر نامهمین و مستمر در نسلهای متوالی نسبت به ساکنین و اوضاع آن بس وجود آورده بودند نتیجه اجتناب ناپذیر آن این بود که صرف نظر از نحوه تحقیق نماینده سازمان ملل امروز ما با آن مواجه هستیم اکنون باید بدانیم همانطور که ناراحتی از دست رفتن این امتیاز حکومت در بحرین از ۱۵۰ سال قبل موجب تأثر هر ایرانی بوده توفیقی نسبی طرح مسئله باید یک پایان تسلی بخشی نسبت باین موضوع تلقی گردد (صحیح است) و اما اکنون با این گذشت فوق العاده و حسن نیت بی سابقه که در تمام محافل جهان مواجه با تجلیل فراوان و حسن اثر شایان گردیده بردولت است که اولاً از چنین موقعیتی که از لحاظ معنوی یک توفیقی در سیاست بین المللی برای ایران پیش آورده که مال حسن استفاده را بنماید و اگر بحرین به آغوش وطن ما بازنگشته نتیجتاً بصورت یک کشوری مسلمان و ایرانی الاصل که بر اثر اقدامات ایران مستقل گردیده و اکثر آنها شیعه هستند (صحیح است) در همجوار ایران در خلیج فارس برای ما دولت قدرشناس باید شناخته شود و بالاخره آنچه که باز هم از وظیفه دولت است باید از چنین موقعیت مناسب برای حفظ رعایت کامل حقوق و آزادی ایرانیانی که در بحرین هستند کمال مراقبت و نهایت مساعی را معمول دارد (احسن است - احسن است).

رئیس - جناب آقای نخست وزیر فرمایشی دارید بفرمائید.

نخست وزیر (امیر عباس هویدا) - جناب آقای رئیس

خانمها و آقایان، در اینجا وظیفه خود میدانم از جناب آقای رامبد نماینده حزب مردم و جناب آقای خواجه نوری نماینده حزب ایران نوین که در تائید سیاست دولت فرمایشاتی کردند تشکر کنم بدیهی است راهنمائیهایی که هر دو نماینده محترم کردند برای دولت محترم است و عمل خواهد کرد در اینجا نماینده حزب بان ایرانیست نظریاتی بسمع خانمها و آقایان رسانید که هر چند در قالب های معمول فرمایشات ایشان است ولی اگر پاسخی باور داده نشود خدای نکرده مثل معمول خواهند گفت که دولت جرئت نکرد که پاسخی به نظریات آنها بدهد

مسلماً خانمها و آقایان میدانید دولت شاهنشاهی بزرگترین مسئولیت در راه مبارزه با استعمار و حفظ صلح و امنیت این منطقه را دارد (صحیح است) و بی شک نمیتوانست در برابر تحریکات و همچنین آشوبگریهایی که در شرف تکوین بود بی تفاوت و بی اعتنا بماند (صحیح است) دولت این مراتب را در گزارشات خود، وزیر امور خارجه در موقع خود و خود بنده در موقع پاسخ به استیضاح عرض کردم مصالح عالیله ملت ایران بیش از هر چیز و سر نوشت ما و برادران مسلمان ما در آنسوی خلیج فارس ایجاب میکرد که از هیچ اقدامی برای دفاع از مصالح مشترک در برابر هر نوع بازگشت استعمار در این منطقه و خطرات ناشی از آن فروگذار نشود اقدامات اساسی دامنه داری مخصوصاً از یکسال و نیم پیش توسط دولت انجام گرفت روزی تاریخ این مسائل را بطور دقیق بررسی خواهد کرد و در آن موقع ملاحظه خواهیم کرد که کی در ایران مخالف استعمار بودگی در ایران بالفعل موافق عظمت ایران بود در هر صورت تمام این اقداماتی که انجام گرفت مظہر بارزی از سیاست مستقل ملی ما بود و هدفی جز این نداشت که مقاصد و آرمانهای بزرگ ملی خود را در شرایط خاصی که در این منطقه حساس بوجود آمده بود بهترین نحوی تأمین سازیم وطن پرستی آن نیست که از راه تعصب و اندیشه های باطل به ایجاد اختلاف بین ملتها و مخصوصاً بین ما و برادران مسلمان خود دامن بزیم (احسن است) اینگونه تعصبات (میخواستیم بگویم تعصبات نژادی) ولی خود ایشان گفتند که ما با تعصبات نژادی مخالف هستیم و برای اینکه بتوانند چنین نظری را اینجا اعلام کنند گفتند روزنامه بمجله خاک و خون راقرائت کنیم بنده هیچ مانعی نمی بینم که مجله باروز نامد خاک و خون راقرائت کنیم بشرط اینکه نخواهیم مملکت را بخاک و خون بکشیم (احسن است) اینگونه تعصبات نژادی یا تعصباتی که در دوران زندگی خودتان عرض کردم دیدید نتیجه اش چیست مادیر نمیتوانیم در مملکت اجازه بدهیم رلهای گذشته تجدید بشود ما همواره در رعایت آزادی و احترام ملتها و رواج عدالت و قساوون و روابط بین المللی و دفاع از اصول منشور ملل متحد قدم برداشته ایم (صحیح است) شایسته نخواهد بود بخاطر این تعصبات و تعبیرات خام بهمان روشهای محکوم متوسل شویم (صحیح است) عرض کردم و باز هم عرض میکنم بعد از تجربانی که دولت بدان اشاره کرد لازم بود تدابیر واقع بینانه و

دوران پادشاهی برای حفظ منافع ایران اتخاذ گردد، اتخاذ گردید و نباید فرمودید و دولت رأی قاطع داد و اقدام شده مسلماً ما باید هدفی مشترک خود را مردم آنسوی خلیج فارس و آنسوی خلیج فارس فرغ از هر نوع مداخله خارجی بادیسه استعماری تأمین کنیم و لازم بود که با استفاده از کلیه امکانات ملی و بین المللی مردم مسلمان این ناحیه را از خطر جنگ و آشوب و تشنج های تخریبی مصون داریم و در این راه نهایت مجاهدت را بکار بردیم تا از اقدامات خود باین نتیجه برسیم و یک سلسله اقدامات ملی با اصولی که عرض کرده دبیر کردیم جای تأسف است که آقای پزشکپور مجدداً امروز مشر همیشه نکات اساسی را فراموش کردند و راه سفسطه را با ما هم در اختیار گرفتند ایشان منکی روزنامه شدند روزنامه خودشان هم نیست ملت ایران در زمان من خود شده و بنده خیلی از این راهها را دیدم من مثل موج آمدند و موج آب بردم از هم شمام میخواستید افکار سیاسی خود را تا تکلیف جدید امروز مطرح کنید دنبال گزارشی رفتید گزارشی را نخواهید خودتان اعلام کردید که من چنین گزارشی را نخواهم توی روزنامه خواندم در آن یک سستی براسی میبکند در یک قالب نصیحت استوار کنید چه سیاسی و بخودتان این اجازه را میدهند که شما وطن پرست منفرد این مجلس حق اظهار نظر دارید ولی نقیه وطن پرست نیستند، من نفهمیدم بنده خلاصه فرمایشات جنابعالی را عرض میکنم در قالب جملات بسیار بالا و پائین بنده خیل نمیکم که ملت ایران علاقه داشته باشد افکار سیاسی در قالب های مخصوص و مطرود قدیمی پرورش پیدا کند و خودشان را دلخوش کنند موقمی که من بجانب آقای عاملی پاسخ میدادم عرض کردم که نباید دانسته یا ندانسته کاری کرد که استعمار از این منطقه خارج نشود (صحیح است) دانسته یا ندانسته میدانم امروز دیگر چه فکر کنم، ندانسته، امروز ما باید بگوئیم میخواهیم سعی کنیم بهرادران مسلمان این منطقه نفق و تفرقه از میان برود میخواهیم نفق و تفرقه ایجاد نشود و راهی که جز داعیه های خیالی و رؤیایی پیش نیست و برای دینی امروز نفی ندارد بلکه ضرر هم دارد نباید دنبال شود (صحیح است) شما گفتم نباید کاری انجام داد که استعمار در این منطقه بماند نباید بگذاریم که استعمار با موافقت استعمار مسائل را بشکل غائله یا مثل آبی برای

حرکت آسیاب عوام فریبی و جاه طلبی های محض بکار برند. استعمار در کارگردانی وقایع کهنه کار و دارای تجربه است، اینها نکاتی است که باید متوجهش باشیم، ما اطمینان داریم که اراده مردم بحرین هیچگاه پیوند علائق دیرین و مشترک ما را از هم نخواهد گسست، (صحیح است) و این علائق همواره بر اساس اراده آزاد، آزاد، آزاد مفهوم دارد برای ما، آزاد و ایمان و اعتقاد بر نوشت مشترک مردم ما و مردم بحرین و مردم آنسوی خلیج فارس و همه با الهام از اصول مقدس اسلام میتوانیم آینده ای بهتر و مرفه تر برای خویش بسازیم و مسائل خود را فرارغ از هر گونه مداخله استعماری حل و فصل کنیم. استعمار باید بهر طریقی که باشد از خلیج فارس برود (انشاء الله) روابط استعماری بین ملل برادر و هم کیش نیز بهر نحوی که باشد از بین برود، برود، برود، برود. برادران بحرینی ما میخواهند مسئله تحکیم علائق مادی و معنوی خود را با ما در قالبی نو بریزند و ما درهای دوستی و محبت ایران را همچنان برویشان باز میگذاریم (احسن است) و ایران امیدوار است بحرین بتواند سهم خود را بطور کامل در راه تأمین صلح و ثبات و پیشرفت در منطقه خلیج فارس ایفا کند، مسلماً عراض من طولانی تر بود و خیال میکنم که پاسخ ایشان در بعضی از قسمتها که مربوط بمسائل گزارش دبیر کل، یک اصلاح کوچکی هم که اگر اجازه فرمائید عرض کنم فرمودند در بحثشان آقای اوتانت دوا، بزبان برمه ای یعنی آفالذواتانت یا آقای تانت هرطور فرمائید اختیار دارید، هیچگونه فشاری وارد نمی آوریم بهر صورت گزارشی است قرائت شد و دولت استدعای تصویب آنرا دارد (احسن است - احسن است)

رئیس - نظر دیگری نسبت به گزارش دولت نیست؛ آقای فضائی فرمائید.

فضائی - نماینده محترم آقای پزشکپور در ضمن بیان نشان صحبت از استان چهاردهم کردند و این چون در قانون مانیست نتوانست نام یک ایرانی تحمل کنم که کسی فکر کند که ایرانی زنده است و یکی از استانهای ایران را بتوانند جدا کنند، خواستم تذکر بدهم اولاً بموجب قانون اختیارات استانداران مصوب ۱۳۳۹ ماده ۱۳ ما شماره ای برای استانها نداریم، قانون گذشته است که استانها باید بنامهای تاریخی شان ذکر شود، نه استان اول داریم و نه استان سوم چه برسد استان چهاردهم داشته باشیم (صحیح است) چه فلا

چه بعداً استان بحرین از تصویب هیئت وزیران نگذشته است و ما هم مردمان ابلهی نبودیم که در یک جایی که قلمرو ما نیست و اداره نمی کنیم و تشکیلات استانی نداریم... (دکتر فریور - آقای فضائی پس دستور بدهید مطلبی که در صفحه ۱۲ جغرافیای دوم دبیرستان نوشته اند پاک کنند) بنده راجع به قانون دارم صحبت می کنم، اما محیط های که مشروطیت ایران از دوره های استبداد تحویل گرفت آن قسمتی که در مؤسسان اول ملت ایران آنرا به کف با کفایت رضاشاه کبیر سپرد آن قسمتی که بعد از انتقال سلطنت به شخص شخیص اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر تحویل بد خون ملت ضامن آنست و هیچ وقت جدا نخواهد شد (احسن است).

رئیس - نظر دیگری راجع به گزارش دولت نسبت به بحرین نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی رسیده است که نسبت به گزارش دولت با ورقه اخذ رأی شود، پیشنهاد قرائت می شود.

(شرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

تقاضا دارد نسبت به گزارش دولت در مسئله بحرین و نظر شورای امنیت با ورقه اخذ رأی بعمل آید.

فراکسیون حزب ایران نوین - حیدرعلی ارفع

رئیس - بنابر این نسبت به اقدامات دولت مذکور در گزارش تقدیمی در مورد قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد راجع به بحرین با ورقه اخذ رأی میشود.

(اسامی نمایندگان بترتیب آتی وسیله منشی (آقای مهندس صائبی) اعلام و در محل نطق اخذ رأی بعمل آمد)

آقایان: سعیدوزیری - عبدالحسین طباطبائی - دکتر امامی خوئی - تیمسار حکیمیان - فیاض فاضلی - پرویزی - دکتر کیان - ضیاء احمدی - دکتر مهندس - دکتر صاحب قلم - مرندی - بساینده - رضازاده - آهري - مهندس پرویز بهبودی - حی - دکتر میر علاء - بهتیا - دکتر اعتمادی - شاخوئی - مؤید امینی - دکتر صدر - دکتر سعید - مهندس زنجانی - دهبیم - عجم - مهندس جلالی نوری - ارستخانی - صدری کیوان - دکتر رفعت - منائی - مهندس معینی - زرگرزاده - سرتیب پور - جنانلر فراچورلو - صائب - کمبالتوند - دکتر محقق - شیخ الاسلامی - اصولی - دانشمند - اخلاقی - خسروی - دکتر سعید حکمت -

کسلانتر همرمزی - دکتر صفائی - دکتر مهندس ناصر بهبودی - ماهیار - ایلخانی پور - ربکی - دکتر صالحی - فولادوند - امامی رضوی - مهندس بریمانی - دکتر بقائی بزدی - فضائی - فهیمی - دکتر فریور - مجد انشاء - جقشناس - خانم جهانبانی - مهندس اخوان - دکتر ضیائی - غلام نیاکان - جاماسی - بوشهری - بختیاری پور - پورساطع - مبارکی - ملک افلی - آموزگار - دکتر حکیم شوشتری - دکتر نجیمی - موفر - دکتر عدل طباطبائی - جوانشیر - مافی - ساکینان - دکتر دادر - بدرصالحیان - بردلی - مریدی - نوسلی - جهانشاهی - صادقی - رامندی - پندرامی - فروغن - خانم تربیت - دکتر اسدی - مهندس زرآورد - دکتر حبیب اللهی - شاهنده - پزشکی - دکتر المونی - محمد ولی فراچورلو - مهندس ارفع - خانم انباج سمعی - مهندس قادرپناه - مهندس معینی زنده - روستا - اولیاء - شهرستانی - شکیبا - دکتر ملکی - مهندس کیا - دکتر عدل - مهندس سهم الدینی - خواجه نوری - دکتر غظیمی - صادق سمعی - مهندس کیا کجوری - دکتر خیراندیش - فخر طباطبائی - اسدالله سلیمانی - مروتی - دکتر زعفرانلو - عامری - امیراحمدی - قاضی زاده - مهندس صائی - دکتر یزدان پناه - دکتر متین - دکتر رشتی - رضوی - دکتر وحیدنیا - یوسفی - خانم سعیدی - امام مردوخ - موسی صالحی - دکتر درودی - کریم بخش سعیدی - پور باثانی - مهرزاد - مهندس عطائی - خانم زاهدی - ریاضی - دکتر ستوده - دکتر غنی - مهندس پروشانی - ابوذر - کورس - محمد اسدی - مهندس اردلان - مهندس اربابی - دکتر مهدوی - مدرسی - مرتضوی - روحانی - تیمسار همایونی - دکتر معظمی - نادر ادب سمعی - مهاجرانی - دکتر برنوز اعظم - مهندس فروهر - دکتر گایک - موسوی ماکوئی - فرهادپور - تیمسار وحدانیان - شیخ بهائی - دکتر برومند - دکتر قهرمان - پروفیسور مخبر فرهمند - مهندس یارمحمدی - دکتر رهوردی - مهندس ریاحی - حیدر صائبی - دکتر بیت منصور - دکتر شریعت - دکتر رفیعی - عباس میرزائی - کاسی - مصطفوی نائینی - مجید موسوی - محسنی مهر - مهندس اسدی سمیع - تیمسار نکوزاد - مهندس برومند - جوادی - دکتر رضوانی - مهندس فیروز عدل - دکتر بهبهانی - ملکزاده آملی - دکتر فریور - دکتر عاملی تهرانی

دکتر رهنوردی - مهندس رباحی - حیدر صائبی - دکتر بیت
 - صور - دکتر شریعت - دکتر رفیعی - عباس میرزائی -
 کاسمی - مصطفوی نائینی - مجید موسوی - محسنی مهر -
 مهندس اسدی سمیع - تیمسار نکوزاد - مهندس برومند -
 جوادی - دکتر رضوانی - مهندس فیروز عدل - دکتر
 بهبهانی - ملکزاده آملی - دکتر موقفی - مسعودی - معزی -
 دکتر صالحی - فولادوند - امامی رضوی - مهندس بریمانی -
 دکتر بقائی بزدی - فضائی - فهیمی - دکتر فریود - مجد -
 انشاء - حقشناس - خانم جهانبانی - مهندس اخوان - دکتر
 ضیائی - غلام نیاکان - جاماسبی - بوشهری - بختیاری پور -
 پورساطع - مبارکی - ملک افضلی - آموزگار - دکتر حکیم
 شوشتری - دکتر نجمی - موقر - دکتر عدل طباطبائی -
 جوانشیر - مافی - ساگینیان - دکتر دادفر - بدر صالحیان -
 بردلی - مریدی - توسلی - جهانشاهی - صادقی - رامبد -
 پدramی - فروتن - خانم تربیت - دکتر اسدی - مهندس
 زرآور - دکتر حبیب اللهی - شاهنده - پزشکی - دکتر الموتی
 محمدولی قراچورلو - مهندس ارفع - خانم ابتهاج سمیعی -
 مهندس قادر پناه - مهندس معینی زند - روستا - اولیاء -
 شهرستانی - شکیبا - دکتر ملکی

مخالفین - آقایان:

دکتر عاملی نهرانی - دکتر فریور - دکتر طالع -
 پزشکیپور

رئیس - جناب آقای نخست وزیر بفرمائید

نخست وزیر (امیر عباس هویدا) - جناب آقای رئیس،
 نمایندگان محترم، از رأیی که در مورد تصویب گزارش دولت و
 تأیید سیاست مستقل ملی ایران داده شد تشکر میکنم امروز
 یک صفحه جدیدی در تاریخ خلیج فارس باز شده که این صفحه
 تاریخ عظمت و بزرگی و درخشانی ایران خواهد بود.
 (احسن)

۵ - ختم جلسه

رئیس - با اجازه خانمها و آقایان جلسه فوق العاده
 امروز را ختم میکنم تاریخ و دستور جلسه آینده بعداً به اطلاع
 همکاران محترم خواهد رسید.

(ساعت ۱۱ و بیست دقیقه صبح جلسه ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - **عبدالله ریاضی**

دکتر طالع - پزشکیپور - دکتر موقفی - مسعودی - معزی
 آراء مأخوذه شماره شد و نتیجه بقرار زیر اعلام
 گردید.

آراء موافق ۱۸۷ رأی

آراء مخالف ۴ رأی

رئیس - اقدامات دولت مذکور در گزارش تقدیمی
 در مورد قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد راجع به
 بحرین با ۱۸۷ رأی موافق و ۴ رأی مخالف تصویب شد
 بدولت ابلاغ میشود.

موافقین - آقایان:

مهندس کیا - دکتر عدل - مهندس سبهم الدینی - خواجه نوری
 - دکتر عظیمی - صادق سمیعی - مهندس کیا کجوری - دکتر
 خیر اندیش - فخر طباطبائی - اسدالله سلیمانی - مرونی -
 دکتر زعفرانلو - عامری - امیر احمدی - قاضی زاده - مهندس
 سائبی - دکتر یزدان پناه - دکتر متین - دکتر رشتی - رضوی
 - دکتر وحیدنیا - یوسفی - خانم سعیدی - امام مردوخ -
 موسی صالحی - دکتر درودی - کریم بخش سعیدی - پور بابائی
 - مهرزاد - مهندس عطائی - خانم زاهدی - ریاضی - دکتر ستوده -
 دکتر غنی - مهندس پروشانی - ابوذر - کورس - محمد اسدی
 - مهندس اردلان - مهندس اربابی - دکتر مهدوی - مدرس
 - مرتضوی - روحانی - تیمسار هما یونی - دکتر معظمی -
 نادر ادیب سمیعی - مہاجرانی - دکتر پروا عظم - مهندس
 فروهر - دکتر گایگ - موسوی ماکوئی - سعیدوزیری -
 عبدالحسین طباطبائی - دکتر امامی خوئی - تیمسار حکیمیان
 - فیاض فاضلی - پرویزی - دکتر کیان - ضیاء احمدی -
 دکتر مهدب - دکتر صاحبقلم - مرندی - پاینده - رضازاده
 - اهری - مهندس پرویز بهبودی - حی - دکتر میرعلاء -
 بهنیا - دکتر اعتمادی - شاخوئی - مؤیدامینی - دکتر صدر
 - دکتر سعید - مهندس زنجانی - دبیرم - عجم - مهندس
 جلالی نوری - آرسنجانی - صدری کیوان - دکتر رفعت - مانی
 - مهندس معینی - زرگرزاده - سرتیب پور - خانلر قراچورلو - صائب
 - کمالوند - دکتر محقق - شیخ الاسلامی - اصولی - دانشمند
 - اخلاقی - خسروی - دکتر سعید حکمت - کلاتر هرزی -
 دکتر صفائی - دکتر مهندس ناصر بهبودی - ماهیار - یلخانی پور - ریگی
 فرهادپور - تیمسار وحدانیان - شیخ بهائی - دکتر برومند -
 دکتر قهرمان - پروفسور مخبر فرهمند - مهندس بار محمدی -